

Izhaja
dvakrat na
mesec 1. in 15. dne
na celi poli.

ZORA

Časopis

za zabavo, znanost in umetnost.

Po pošti
celo leto 4 gl.,
pol leta 2 gl.
Za dijake in učitelje
celo leto
2 gl. 50 kr.

Štev. 14.

V Mariboru, 15. julija 1872.

Tečaj I.

Zabavni del.

Čarovnica s Karneka.

(Povest iz srednjega veka, spisal J. Ogrinec.)

I.

Tik prijaznega mestica Kamnika stoji čolnasta gora, Brgantova po imenu. Vrh nje štrli iz okrog in okrog zaraščene lesovja siva razvalina. Zdi se, da ta mutasti ostanek iz davno že preteklih, v mračno meglino nam zakritih časov, preti še dandenes meščanom, če prav je časov zob do malega že zglodal in skrušil ga v prah in pepel. In človek, ko dospe med samotno-zapuščeno ozidje ter premišljuje, kakó te črnomargaste stene, da-si že toliko, toliko časa podvržene kateremukoli vremenskemu razsaju, vendar popolnemu poginu še zmeraj kljubujejo, živo pričevaje, da naših prededov tlačanske roke so znašale za ték ino vek — ko premišlja vse to, polasti se ga morda nehoté neka sveta groza, in spominjaje se óne preteklosti, ko se je na mestu le-te ogromne groblje še veličast dvigala v ozračje, slika si v živih podobah reči, ki so utegnile ondi gori biti in goditi se kedaj, ali nikoli. — Na prostoru splošnega razdejanja, kamor bi se nekdanjih duhovi shajali in šepetali si v nočni tišini, vidi na enkrat gizdavo poslopje, močno, nepristopno trdnjavo, na kateri biva tuj, nemški graščak, ki brezvestno zatira slovenskega kmeta, tlačana svojega, ter se preširno posmehuje njegovemu pravičnemu srdu in grozenju. Mesto posameznih, narušenih sten, na katerih zdaj mačjeglavci sovňjak o polnoči tožno skovika po zgrešeni samici, gleda temno zagorele stolpove, iz katerih čuvajev rog zamolklo doní v nižavo, kadar kak protivnik preži

kje v obližji. Tod, preko peščenega tlaka, iz katerega dandenašnji krčevito poganja drenova trš, predstavlja si zalo okrašene stanice, prostorne dvorane in hrame, obložene z raznovrstnim bogastvom. Tam, kjer se požrešna orla kavsata za oropano mrho — plemenitih vitezov dragocene gostije; njih divje rajanje ondi, koder zdaj burja prosto vihra s prahom ter ovijaje se okolo robatega zidovja cvili, sika in neznano buči. In res, kaj velja, da se je nekedaj mehkužil graščak, da si je postiljala grajska gospodična tamkaj, kjer posehmal pisani gad leže strupeno zalego?

Vendar, to je res le negotova domišljija, katero bi si častiti bralec utegnil z resnejo in primernejo nadomestiti. Naj bode tú raje omenjeno, kaj kranjski letopisec Valvazor znamenitega in zanesljivega sporoča o nekedanjem, tamošnjem gradu, poprej „Karnek“, dandenašnji „stari grad“ po imenu. Pravi, da Ortenburški grofje so dali sezidati ga v dvanajstem stoletji, in našteva nekatere slovite rodbine, ki so potem prebivale v njem. Posledni Karnečan pak je bil Ahecs Turna. Ko mu je strela tam gori ubila hčer, preselil se je bil z nemilega mu kraja v Kamnik; vendar pak je še zmerom z bornimi tvari-nami preskrbljeval zapuščeni grad, dokler se mu 1670. leta pogrezne ostrešje. — Pa tudi ljudstvo si še marsikaj pripoveduje o starem gradu. Tako, na primer, kaže obok, pod katerim bi bila mogočna, železna vrata vrazila; drugej na poli zasuto jamo, pa pravi: „To je bila podzemska ječa. Kdor je bil pahnen tje noter, ta ni nikedar več videl belega dne. Jedila so se mu s pepelom potrošena spuščala po vrvi, dokler je revno

pojél od glada in smrada! Temán berlog, dober streljaj od zidovja, jim je nekedanje skrivno izhodišče iz grada. Skozi taisti r6v bi bili Karnečanje vtekali, ako bi jim bila skrajna nevarnost zažugala. Da, pa se več! Pripovedujejo tudi nenavadne dogodke sklepaje jih s Karnekom, kakor je v poglavitni črti podajajo nasledne vrstice.

II.

Bil je eden tistih prijetnih popoldnevov pomladanskih, ki svojim cvetjem in duhom tako dobrodejno blažijo človeka v srce. Solnce že sprejoma sije v grad Karnek, in stekla žareče odsevajo. Ob oknu, s katerega je lep, prostran razgled dol na Kamnik, sloni graščakova hči. Dekle je še detinsko mična, pa zdi se, da tudi nežnega devišstva sladke slutnje in želje že objemajo nje mlade ude. Ljubeznjivo glavico opira v dlan do komolca gole, snežno-bele desnice. Krotek mir jej počiva na zalo cvetočih licih, dokazovaje, da še nikakoršnja bridkost ni ranila nje srca. Lehka sapica jej dihla v plave lasice in si igra z njimi, prijazno dvigaje jih z gladkih sencv. O nedolžna, presrečna Ida! Ali želi kaj, ali hrepeni po čem? Mirna, zadovoljna duša se jej le otroško vesela raduje nad svitlim, črešnjevim cvetjem, katero lehan vetrič raztresa povprek ravno ozelenega drevja. Šestnajstkrat je že videla, kakó hitro, hitro mine zali cvet, ki ga rodeva rajska pomlad, pa nobenkrat jej še ni prišlo na misel, da kakor to cvetje, razbeži mladosti cvet, razpršé se pomladne sanje v človeškem življenji!

Blizu pod oknom stoji staro kostanjevo drevo, slonéč z debelo vejo na graščinsko steno. Tjekaj, kjer se je bila mladika rogovilasto precepila, nanesla si je ščinkovska družinica gnjezdo. Kar je bila Ida zagledala ga, bila jej je sprevelika radost opazovati, kako vésele in skrbno stara dva od zgodnega jutra do poznega večera obletavata zakonsko posteljico pa pitata drobne gojenčke! Glej, ravno je samica priletela s krivečo se gosenicó v kljunu! Pol godni mladiči spoznavši takoj svojo mater, vsi ob enem dvignejo glavice kvišku in široko zazijajo. V tistem hipu zviškoma sokol šine nad nje, stegne ostre kremplje po njih, pa predno ugrabi katerega — njega zadene pušica od nekod, da se mrtev prekucne na zemljo. Ida, ki je ravno otevrej vskliknila in zgenila z ročico, pač, da bi preplašila kruto grabežljivko, oveseli se srčno tega nenadnega spremena. Kdo neki je tisti, ki je rešil ljube živalice v skrajni nevarnosti in s tem tudi njej tolikanj ustregel? Radovedna se nekoliko nagne čez okno, da bi videla. Res zagleda človeka, ki ravno pobira

takó dobro pogodeni plen. Petelinovo pero se mu guglja na klobuci, izpod katerega mu gosti, rujavi kodri visijo na rame. Lovsko obleko ima lično in dragoceno: mora kacega veljavnega kamniškega meščana sin biti. Ko se lovec zopet vskloni po konci, in potem tudi ozre na drevo, kjer stara tiča zdaj vsa srečna činkljata in s perotnicami božata svoje male ljubljence, razloči dekle, kakó čvrst korenjak je ta mladenič, kateremu zahvaljevati se jej srce velevala. Zgolj detinska malosrčnost jo ovira, da si ne upa nagovoriti nepoznanega človeka, vendar se nemirno zgane tam gori, da njen gibljaj prec obrne mladeničevo oko na okno. Ida mu kar nehoté prijazno nakima, potem pa se urno skrjuje v stanico, sramovaje se pred radovedno ozirajočim se lovecem. Bojazljivo se stiska v zakraj, sope po malo in tenko sluša, dokler več ne čuje korakati oddaljajočega se mladeniča. Tedaj skrivaj pogleda dol, ker enkrat bi vendar še rada videla ga. In vidi ga, ozirajočega se nazaj, na ravnost proti oknu. Ida se vdruživč umakne in čez dälje zopet pogleda venkaj. Zdaj, ko je bil lovec že izginel, pogumno obsloni na oknu želéč si ga nazaj, ker se jej dozdeva, da mu je velika dolžnica, pa, da bi se mu posehmal v pričo lahko zahvaljevala.

Mladi lovec je kmalu prešel z grajskega obližja ter se napotil navzdol po spolzli stezici, držeči v znojje Brgantove gore in od tod v mesto. Stopaje mimo previseče, pečevnjate strmine nenadoma čuje znan glas:

„Ho-hoj, Kocijan! kam pa tako brž?“

Lovec se ozre in ugleda svojega znanca Petáca, ležečega po mahovitih tleh. Voščéč mu dober večer povabi ga soboj, rekoč:

„Mračí se. Dej, vstani, greva skupaj, da domú prideva pred nočjo.“

„Alo pa, vsi trije! Po konci, Tiktak! saj si že odpočil si!“ rekiš podreza svojega tovariša poleg v resji.

Poslednjega ni bil opazil Kocijan, in zdaj, ko nenadoma izvé o njegovi pričujočnosti, pribaja mu nekako tesno v nedrih. Tiktak namreč bil je že na oči precej nenavadna prikazen. Visoka, koščena rast, dolgoličen, mršav in resasto poraščen obraz, goste, staknene, črno-čopaste obrvi, hude, mačje oči in dolge, rujave mustače kraj širokih nosnic: to vse na eni osobi, pokriti z uhlasto kučmo in zaviti v temno, dopetačo plahto — bil je Tiktak. Ker se je stanovitno ogibal meščanov in najraje samotaril po hostah, šla je pri tedanjih Kamničanih čudna govornica o njem. Nekateri so trdili, da zalázuje čarovnice (coprnice), ter da

jim tudi vhaja čez mejo; nekateri, da je kos marsikaterim, nadzemskim duhovom in kakoršnimkoli urokom; nekateri celo, da se brati samim pek-lenskimi hudičem; vsem pak je bil velik vedež, do katerega se jih je mnogo zaupno obračalo iskaje pri njem pomoči zoper neštevilne posvetne križe in težave. In koder je Tiktak mimo hodil, povsod so otroci s pota begali pred njim, in stare babe v gručah stikale glave za njim.

Ko Kocijan tedaj vidi, da se mu tudi le-ta malo prijetni gost pridružuje, poseže vsaj po šir-jih koracih, da bi kar najdalje imel ga za petami.

„Grum ti preklican!“ shudi se v sredi kora-čeči Petac potoma spoteknivši se ob korenino. „Glej, pa sem zopet ves božji dan krivorepil po gori in Pijavšnjeku, pa za nič!“

„Vidiš, jaz pa prazen ne hodim!“ pravi Ko-cijan kazaje mu sokola.

„Saj res; ali kje še je tebe počakal tisti srakoper?“ vpraša Petac zaničljivo.

„Sokol je, sokol!“ poudarja žaljeni Kocijan, in pristavi: „In pa le ti poskusi, kakó le-ta skobja žival čaka človeka. Dobro, dobro sem moral po-meriti, da sem zbil ga z visocega kostanja, ko je ravno grabil po mladih ščinkoveih. Grajska gos-podična mi je še prikimala na tako posrečje.“

„Kaj — grajska gospodična? Nù, ima že tebe raje mimo mene! Sveti Ponkrac, moj patron, naj mi ne pomaga v nebesa, če se prav zavoljo nje ne vračam tako prazen in gol!“ trdi čmrni Petac.

„I, kakó nje dolžiš tega?“ vpraša živo Ko-cijan.

„Kakó? Kakor vsi drugi, ki ti vedó in po mestu govoré, da Ida, ta graščakova hči — je čarovnica!“

„Ona — čarovnica?“ ponovi Kocijan in strmi. Čez nekaj dvoméč méni: „Ali pa to kri-vičenje ni hudobno natolcevanje?“

„Kaj, natolcevanje praviš ti? Kar ljudje ve-liko govore, bilo je od nekedaj rado res, pa je še zdaj. In, če pomislim, da meni pa menda tudi vsakemu drugemu vse navskriž in narobe gre, pa naj rečem, če ti ni kacega gruma kje?“

„Da, marsikaj se marsikomu ne izteka po volji, pa zakaj? Če prav so temu krive kaj tudi čarovnice — moraš ti vedeti, da teh se dandenes ne manjka nikjer! Na Idi pa jaz ne nahajam tistih znamenj, da bi dejal“ —

„Ho, ho ho!“ zakrohoče se Petac in obrače-vaje se proti zadaj hodečemu tovarišu méni: „No, je že oslepila in urekla tudi tega, da se tako spa-kovo poteza za njo; je ga, je, jeli Tiktak?“

Tiktak zamolklo zamrmra kletev, ne reče pa nič; Petac pa nekaj hitreje postopivši za ur-nim kažipotom začne:

„Čakaj, čakaj, ti Mavrinov: naj ti jaz povem eno svojo — boš videl! Dve leti se ženim že in ženim, in vse je potem, da bi moja Pocinka bila Petaška — pa ni! Ravno narobe! Bolj ko priti-skam za njo, dälj sva vsaksebi! Kako je to? Jeli, pa nihče ne vtiče nekaj med naju?“

„Lehko; ali zato ti vendar ne gre dolžit Ide —“

„I molči, da jaz izgovorim svojo! Je, je ona čarovnica, in še najzrelejših ena, da veš ti pri-smoda! No, kar se je ta spačja nemarost ozele-nila na Karneku, stera nam toča strnino leto za letom; stari pa trdé, da vés čas popred ni palo toliko peska. In od kod ti huda ura vselej pri-haja? Ali si brljav, da ne vidiš, da oblak se vsakrat zgosti in počrni ravno nad Karnekom, da ravno nad gradom se bliska, grmi in rožlja v megli, kakor bi sam zlodej iz spodnjega kraja mi-gal z rogmi in škripal zobmi? In, zakaj mi je strela lansko jesen razklala hruško sedmerimi vr-hovi — zakaj? Zato, ker sem bil pred ta dan do dobrega proklel vso čarovno zalego, ki mi je s pišem in vrišem plesala in vihrala po strehi — zato, če hočeš, da veš! A za tisto drevo naj bi ti že bilo — da bi se le ne bil še tisti dan prvi-krat skregal s svojo Pocinko, ki zdaj še denes ta dan nič kaj ne mara za mé! Zdaj mi pa reci, če to niso reči, ki v oči drezajo človeka?“

„Sodiš lahko“, ugovori previdni Kocijan.

„Toda vse to še ni nič“, nadaljuje Petac, „ko bi še nekaj ne bilo. Le čakaj! Lani, o ve-liko žetvi ti je zrela strn že težko tehtala v ra-zore. Jaz ometem prazne predale in takrat ti tudi zmečkam dva križasta pajka, ko še nisem vedel, da čarovnice pasó tudi tisto golazen! Kar, na ve-čer tistega dné — pripodi se ti črn oblak izza Karneka in na pomižaj se ti toča na vse križe božje vsiplje iz njega. Jaz reva, vlečem ti orodje pod milo nebo, mečem in obračam ga napek, to z ostrino navzgor, to z rogoviljo, češ, da preženem čarovnega vruga. He, boš ga! Ko je bil do zadnje bili strl polje, miroval je sam od sebe. Te-daj pa hitim k bolni materi v hram, sporočit jim neznano gorje. Ali groza, kaj menita?! Že so pojemali, život jim otrpnil, ali desni kazalec jim še krčil se in meril na ravnost tū gor proti gradu-le. In kar mi ranjce jezik ni mogel več praviti, to sem bral v njih steklenih očeh, in sem bral: da vsa ta nesreča nam vzhaja iz Karneka! O ranjca mati moja — zdaj se že gori sveté! — to so si

umeli na čarovnice drugač bolje, kakor jaz in ti pa še kak drug tak; umeli so si, umeli vselej, zlasti pa umiraje! Nikoli ne pozabim, kaj so mi bili rekli ondaj, ko se je ta grajska spaka izlegla tū gori. Dejali so: „Ponkrec, vešča, kadar zaleže zarod, sama pogine“ — Idi pak je mati umrla na njenem porodu, veš! In meniš ti, da Trebuščak, njen stari, da ne vé, kako spakedrijo ti goji? Dobro! Zató jo pa takó skriva pred svetom, in zato, da bi ne poiskali je pri njem, ko nam nalašč prizadeva toliko škode po njej. A kaj bi le pravil ti? Vprašaj, noben pameten ti drugač ne poreče!“

Petac omolkne ponosno nadejaje se, da je prepričal svojega ugovarjalca, ki pač nekaj potrt na duhu, vendar pa nepreverjen in izdajaje svoj bridki dvom pravi:

„Naj ti vse to le bode tako, ali tako, jaz pa Trebuščakove hčeri ne dolžim hudega. Imel sem že nekolikrat priliko videti jo od blizu. Kakó bi ta krotki, ta ljubi otročaj mogel biti že grda, nevoščljiva čarovnica!? To ti naj verjame, kdor hoče — jaz ne!“ (Dalje prih.)

O jej! ima me že!

Žalostno-smešna prigodba.

Spisal Vicko Dragan.

Krojač ali sabol, kakor v Vrbovci tudi pravijo, z imenom Mikalko Podplatnjak, je bil ob enem tudi mežnar pri varoški cerkvi, prav zvest mož. Vsak večer je obhodil cerkev od znotraj in zunaj, in pazljivo ogledal, da ne bi se kje v kakovšen kot kakov tat skrtil, ki bi imel želje po zlati vagi in zlatem meči sv. Mihala. Kadar je mesec svetil, šel je tudi še v turen gledat; ako pa so samo svitle zvezde svetile, obhodil je samo cintor ali britof v sredi katerega je cerkev stala. Če pa je gosta tema bila, prišel je samo do zunanjega cintorskega zidu, in je posluškoval, je-li vse v redu.

„V taki debeli temi, kakoršna je denes“, reče svoji ljubljeni ženki, „bi rajši doma ostal, nego na britof šel. Ti veš, da sem prav korajžen, pa noč ima svojo moč in je sovražnica človekova. Zraven še se denes megla kadi, da bi jo lahko škarjami rezal kakor hodno platno. Bom pa no-coj doma ostal, saj cerkve nihče ne bode ukradel.“

„Le pojdi,“ opominja ga ženka, „veš to je tvoja služba, in sveto pismo pravi, kdor službo ima, naj jo zvesto opravlja. Cerkev res nihče ne

bode ukradel, a tebe tudi ne, in če te kdo ukrade, bode te ročno nazaj prinesel, ko te pri luči pogleda.“

Zdihovaje obleče čoho naš mežnar Mihalko, pokrije sivo svojo pošteno glavo s kosmato kapičo, obuje dobre, žreblji podkovane škornje na suhe svoje cipote (Beine), vzame v roko grčavo palico in ključe, nažge lampo in hajd v imenu božjem na težavni pot. Počasno je korakal v gosti temi proti prebivališču mrtvih. Vse je bilo tiho, ni slišal se nobeden glas. Pred eno uro je bil še v cerkvi, in je večno luč odzvonil, vse v redu našel, ni tedaj treba bilo, da bi zopet tje šel. Med tem pride do cerkvenih vrat in postoji poslušaje — in joj! strašen ropot iz cerkve udarja na njegova ušesa. Brez straha, tega naš Mihalko ni poznal, ves zadreven stoji. Ropot zmirom hujši postaje, in našega korajžnega mežnarja po vseh udih mraz spreleti. Palica in svetilnica mu padeta z rok, in kljubu temni noči beži domov, in ves preplašen stopi pred svojo zakonsko polovico, ki je še budela in krompir lupila.

„Kaj ti je stari? kaj imaš?“ vpraša ga vsa prestrašena gledaje zvestega uradnika varoškega kulturnega departementa.

„Kaj bi imel?“ kašlja in skaklja naš Mihalko. „V cerkvi ni varno, duhovi razsajajo, duhovi, čuj, to niso tatje, zato sem pobegnil in ti prišel pravit, o bog, kaj bodem začel!“

„Kaj, duhovi v cerkvi?“ vpraša žena blede kot stena. „Pojdi hitro h gospodu farmeštru, in jim povej!“

„Moj bog, tako še enkrat morem tje ven v nesrečno noč!“ javče naš mežnar. „A mora biti“, pristavi, si ormarico odpre in iz male čutarice dvakrat korajže požere. Ter pocepeče iz svojega stanovališča proti farofu. Pot je zopet ga peljal mimo cerkve, in ne iz straha, ker tega ni poznal, nego iz previdnosti, je daleč proč od cerkve korakal; vendar še zmirom ropotanje slišal, celo zdelo se mu je, da je še silniše, nego prvokrat. Ko k farofu pride, so bila že vrata zaprta, pozvoni tedaj trikrat. Vrata se odpro in dobro mu znani glas stare kuharice vpraša hudovaje se: „Kdo je? Kaj v tako pozno noč ima kdo kaj opraviti, je-li kdo umira, ali gori v farovži?“

„Jaz sem, junfrava, jaz, mežnar Mihalko, recite za božjo voljo gospodu farmeštru, naj v cerkev gredo, hud ropot je v cerkvi, oh hud — bog pomagaj!“

Hitro kuharica glavo odmekne, in za nekoliko minut zopet polukne skozi vrata.

„Gospod farmešter so rekli, da ne morejo

vstati“, ravno se potijo, naj g. šolmašter pogledajo.“ In vrata so se zaprla.

„O mene pobitega možaka!“ javče mežnar. „Sedaj bi še moral k školniku iti!“ —

Zdihovaje se rivlje proti šoli, ki je malo dalje proč stala. Kmalu je na mestu. Ker šola ni imela zvončka, je s pestjo ropotal po oknih, kjer so g. šolmešter stanovali. Bili so že prileteli, slab človek. Takoj se okno odpre in gospa školnikoviča z glavo, ki je bila pokrita z veliko „šlofhaubo“, skozi okno poluknejo. Prošnjo in farmeštrov ukaz naš Mihalko v kratkem sporoči. Ali tukaj ravno toliko hočejo o tem čuti, kakor v farofu. „Koga? druga ničesar“ gondra staro bablje skozi okno. „Tega mi še treba. Kadar se g. farmešter poté, bi stari šolmešter dober bil, da vstane, če ravno ima hud kašelj, to je vse eno. Jaz rečem moj mož imajo pivko, ne dovolim in ne trpim da vstanejo zaradi kakšnega ropotanja. Oni se morajo varovati še hujše bolezni, to so dolžni sebi, meni in najinim otrokom. Le pojdi Mihalko! Če mu je mar s peklenščekom kaj začeti, tak zbudi gospoda provizorja, on je še mlad in ni oženjen, naj se on poskuša z peklenščekom, če ga je volja.“ —

Brez vse tolažbe, in kot bi ga gromska strela zadela, naš Mihalko pred šolo stoji. Vendar stvar se ni dala odložiti, cerkev bi utegnila biti v nevarščini in tudi služba Mihalkova. G. farmešter ne morejo iti, gotovo bi radi šli, a se poté. Gospod šolmešter, stari kašljavec, bi se še v hladni noči bolj prehladil. Samo na enega je še naš Mihalko svoje upanje stavil, na vitežkega, junaškega gospoda šolskega provizorja, ki je leta 1848. komandiral vrbovsko nacionalno gardo, a lansko zimo v sredi zmrznene Mure ubil z svojo grčavo batino volka. — A če so le doma, oni radi po noči zvezde „gruntavajo“. Mihalko nekatere farovška poslopja zopet okroži; pade siromaček v eno gnojnišnico, in tako ves moker pride do hiše, kjer so gospod provizor stanovali. Z vsemi močmi zabobna naš Mihalko na okna, in srečno zbudi provizorja.

Sedaj je naš Mihalko na pravega moža zadel. G. provizor ga spuste v hišo in si dajo vse od začetka do kraja povedati. Vendar naš modri mežnar ni povedal, da je že v farofu in v šoli bil, temuč je rekel, da je naravnoč h gospodu provizorju bežal, ker v celem farovži ne pozna bolj korajžnega možaka, tudi ni družega v farovži, ki bi razen „bettelfuhta“ imel tako ostro nabrušeno sabljo.

Gospod provizor so z glavo kimali, a ker

so Mihalka kot poštenega resnicoljubnega moža poznali, ki je še zraven tega na rotovži prisego položil, da bode zvesto sv. Mihala varoval, so mu tudi takoj verjeli, dasi ravno so pristavili: „Mihalko! še si poln vrah in blage vere; saj duhov ni!“ Mihalko odgovori: „Gospod ne smeva časa tratiti, samo pojdite z menoj, ves farovž bode nama hvaležen, županja nama bodo gibanice spekli prav mastne, in oče župan iz varoške kase dali še posebno plačilo, in ter greva na golibo*). Ko je g. provizor slišal besedo: „goliba“, reče ves kurajžen: „Naj si bo!“

Hitro se obleče, staro sabljo opase, svetilnico nosi Mihalko, in tako naša junaka korakata brez vsega straha proti cerkvi.

Previdno se bližata k britovskemu zidu. Na enkrat ostrmi g. provizor in pazljivo posluška. Mihalko, ki je trepetaje držal palico in laterno, spomnil se je, da je nižji v službi nego gospod provizor, zato je 20 korakov zadaj za njim stal. G. provizor hitro vso kurajžo zbere, vzame sabljo v roke in kakor hrast stoji raven, prav slovenski korenjak, ki se ne boji ničesar. „Sem posveti Mihalko! naprej zastava slave! le prav po tihem, prav ducement, kakor Francoz pravi“. Ključ od cerkvenih vrat sem, ko jaz odprem, takoj za menoj stopiš“. Še enkrat trdno prime za sabljo. „Čuješ Mihalko! le nad nja! me zastopiš?“ „Da, g. provizor“, ves tresaje Mihalka skeklja, „bom vse na tenko spolnil, in če je treba, z vami vred v pekel grem, vsaj straha ne poznam. Vendar se jaz ves na Vas zanesem, da me kje ne pustite na cedilu. Pri vsaki stopinji se g. provizor prepriča, da je mežnar resnico govoril. Tiha hišica božja je bila pozorišče hudega ropotanja, ko da bi vsi peklenščaki v njej „turnali“, tako da je po hrbtu celo g. provizorji mrzlo bilo, ki še se volka vsred zmrznene Mure ni ustrašil. Mihalko svečo v laterni utrne, glaže obriše, da bi luč jasnije svetila zamazanim rokavom, drži laterno proti ključni luknji, g. provizor si vteknejo pod nos okrepčila, in prav rahlo ključ porinejo v luknjo. Dvakrat obrnejo, vrata se škripaje odprejo — močan pah od znotraj — in črna rogata beštija sopihovajoča in iskreča se zažene med noge širokostoječe na smrt prestrašenega provizorja, in ž njim v nar hujšem „gallopu“ divja nekoliko skokov naprej. „Oje! Mihalko! oje! ima me že! pomagaj!“ kričijo nesrečni provizor, a Mihalka ni, strašan pah je tudi laterno strl, da

*) Golibe se velijo krčme na ogerski meji, kje se je nekdanj prav dober kup živelo. Pis.

je daleč proč zletela, in Mihalko v pobegu išče svojo srečo. Vendar strah mu kolena potere, in padel je med grobe, in tam ležal v omotici, dokler ga nista dva močna sadoka (Stösse) in ostrí jezik, ki je lizal po njegovem obličji, zopet v zavednost spravila. Čudè se spozna, da mu je lastni njegov kozel to službo usmiljenega Samaritana skazal. Svoje glavna žival se je celi dan

na britofu pasla, začelo jo je srbeti po repu, zato je bila tako drzna da je šla v večer, ko je mežnar večno luč zvonil in ni vrat zaprl, v cerkev, tam ostala zaprta, in spočela ta brezbožni „spektakel“, dokler ni kurajža svojega gospodarja in junakost provizorjeva je rešila — ječe.

Gospod provizor niso od tistega časa nikdar več po noči šli na junaška dela.

Oddel za znanost.

Kralj Samo.

(Spisal profesor Franjo Fašing.*)

Po odhodu Langobardov v Italijo 568. leta se Obri razprostè preko Panonije ter ondi vtemeljé mogočno kraljestvo na pravo šibo sosednim deželam. Na svojih pogostnih vničujočih vojnah ne prizanesó nobeni pokrajini bicantinskega carstva, Carigrad sam večkrat trepetal pred strahovitim sovražnikom. Zapadni, siloma podvrženi Slovani milo zdihujejo trdo stiskani po svojih prevzetnih gospodovalcih, in celo Frankov veliko kraljestvo obiskujejo s hudimi vojskami. Le bogata darila prenagnejo Kana na odhod.

Preširnost ropazeljnih Obrov se ne dá dolgo prenašati. Prvi, ki otresoč se njihovega jarma, se povzdignejo in zajezé njih nadaljna roparska pota proti zapadu, so karantanski in bohemski Slovani. Bohemska je morala že med 563—568 priti v obrsko odvisnost; kajti v teh letih Obri iz Panonije preko Bohemske, morda na Poziv Turingov, navalé v franško kraljestvo, kar priča, da so bili bohemski Slovani že podvrženi¹⁾. Razume se, da tudi Bohemom sosedna moravska plemena niso samostalna ostala. Enaka osoda zadene tudi korantanske Slované.

Pavel Diakon navaja nam te 595. bojevajoče proti Bavarcem, katere premagajo s pomočjo Obrov, koje morajo spoznavati za svoje gospodovalce. Da so bili odvisni od Obrov, temu ni dvoma²⁾.

*) Kritični ta pretres o kralju Samu je nemški spisal g. F. Fasching, celjski rojak in c. k. prof. na državni višji realki v Mariboru, in ga bode v izvoru prineslo letošnje II. realkino poročilo. Učeni g. pisatelj nam je rokopis pred natisom v pregled poslal, in mi smo našli v njem izvrstno zgodovinsko raziskavanje, tako da smo koj sklenoli g. pisatelja prositi, naj dovoli, da se njegov spis za slovenske bralce prestavi. Mi nismo samo važnosti tega spisa sodili po tem, da je Samo velika oseba v zgodovini Slovanov, nego tudi iz družega razloga smo se odločili to kritično raziskavanje svojim bralcem podati, in sicer: da se pobijejo trdenja onih, kateri, kakor postavim bivši bečki prof. Aschbach — gotovo iz mrznje in zavisti do Slovanov — hočejo Fredegarjevo povest o Samu za mytično fabulo razglasiti. Prevod je oskrbel naš marljivi sodelavec gosp. J. Ogrinec, kateremu za njegovi trud presérno hvalo izrekamo. Vredn.

¹⁾ Šafařík, slavische Alterthümer II. 416. — Palacky, Geschichte Böhmens I. 74.

²⁾ Paul Diakonus IV. 11. — Šafařík II. 314. — Muchar, steier. Zeitschrift IX. 155. f.

Tako so zapadni Slovani prišli pod oblast premočnim Obrom, ki so s početka VII. stoletja gospodovali od fihrtelskega pogorja tje do spodnje Donave, in od Karpat noter do Save, tedaj po večini denašnje Avstrije. Gotovo so Slovani večkrat že skušali otrebiti se teh strahovalcev, dokler jim k temu pripomore hrabri voditelj Samo, ki umeje posamezna plemena srečno združiti pod svoje gospodstvo. Tako se osnuje država, katere ni zaznati nij poprej.

Kdo je bil ta čudoviti mož, kedaj je na in odstopil s prizorišča zgodovinskega? o tem nam je le celo malo sporočil še otetih. Zgodovina Slovanov je do njihovega pokrščevanja sploh zelo nepoznana. To, da so bili Slovani pred sprejemom krščanstva razdeljeni na mnogo malih plemen, učinilo je, da niso mogli velikih, zmagonosnih vojsk voditi, in inozemcev pozornost obračati náse. Stoprv, ko se zapletó v dolgotrajne borbe s svojimi sosedí, naročito zaradi Evangelija, stoprv poslé začéno češče pisati o njih³⁾. To tudi razlaga, zakaj so sporočila o Samu tako skromna.

Najstarša in skoraj edina priča je Fredegar iz 2. polovice VII. stoletja. Njegova sporočila prištevajo se najvažnim zgodovinskim izvornikom srednjega veka. Mnogo sicer ne pripovedujejo, vendar pa nam zlasti odkrivajo, kaj je godilo se v eni polovici stoletja. Fredegar nam Frankov zgodovino od 592—641 podaje vsaj površno oziraje se na najbližje sosedne franškega kraljestva, na Slované, po čemer nam marsikak mil žarek pač le premrklo razsvitljuje njih zgodovino. On je toliko znamenitejšega pomena, ker imamo baš njemu zahvaljevati se za izvestje o slovanski državi, katero je v VII. stoletji osnoval Samo⁴⁾. Ponejha in Fredegaru na ravnost nasprotna priča je: *Conversio Bajoariorum et Carantanorum*, katero je 873 pisal neki neznan po imenu. To pisanje ima namen poviševati zasluge solnograškega ustanovišča in slovanskih dežel. Ali kar ta le preveč čislani izvornik poroča o Samu, to iz tehtnih razlogov nima kaj veljave.

O Samu je mnogo že pričkalo se, njegovemu kraljestvu so odkazovali se razni kraji. Svoje zastopnike nahajata zlasti dve mnenji: prvo, trdeče,

³⁾ Šafařík II. 9.

⁴⁾ Palackyjeve razprave o Samu v letopisih bohemskega Meseuma I. B. 1830. pag. 387.

da država je v temeljena bila na severni strani Donave, v Bohemski; drugo, da je bila samo v Karantaniji. Toda ti mnenji ne vjemata se le zato ne, ker se različno razlagajo Fredegarove besede, ter slagajo z drugimi zgodovinskimi podatki, ali pa se Anonymu pripisuje preveliko veljave; kajti razven sporočil teh dveh pisateljev pogršamo vsake druge omenitve o Samu⁵⁾. Njuna sporočila toraj podajemo, da po njih odločimo, čegav rojak da je Samo, kacega stanú in kje njegovo kraljestvo.

Fredegar pripoveduje sledeče: V letu 623 se neki Samo, Frank, iz župe Sennonago združi z več kupčevalci in trgovaje odide k Slovanom, ki se imenujejo tudi Veneti, kateri takrat začno proti Obrom vstajati. Že iz starih časov sem Obri po živinski grozovito ravnajo z Veneti*). Slovani morajo vdeleževati se sleherne obrske vojne, in v tem, ko se Obri nastavljajo pred svojim taborom, morajo oni bojevati se; če premagujejo, tačas njih gospodje naskakujejo za plenom; če pa Veneti podlegajo, tedaj oslanjaje se na pomoč Obrov pribirajo si novih moči. Obri vsako zimo prebivajo pri Slovanih, katere neslišano zatirajo. Slovani ne morejo dalje prenašati tega strašnega jarma in 623 primejo za orožje. Ko se slovanska vojska napoti proti Obrom, dogodi se, da Samo spremlja Venete, in njegova hrabrost se skazuje na čudoviti način. Mnogo Obrov poseka meč Venetov. Ti tedaj Sama izvolijo za svojega kralja, ki kraljuje 35 let in v veliko bitvah ohrani neodvisnost svojega naroda. Potem 630. se pripeti, da Veneti oropajo in umoré franških trgovcev, zaradi česar franški kralj Dagobert k Samu pošlje Sikarija zahtevat zadostovanja in odškodovanja. Samo ne mara zaslišati poslanca. Sikarij pa se posluži zvižae, obleče se po slovanski in tako pride k Samu, kateremu sporoči, kaj terjaja njegov kralj. Samo skuša izogniti se, in ker je tudi od franške strani žalilo se, stavi proti njemu terjatve, da Sikarij jezen začne žugati, češ, da slovansko ljudstvo ima stanovnino plačevati franškemu kralju, na kar Samo zavrne: Pač hočemo Dagobertu udani biti, toda le, če nam hoče prijatelj biti. Ko si tedaj Sikarij drzne zasramovati: Franki, kot kristjani ne morejo paganskim psom biti prijazni, odpeljejo ga izpred Sama. Tako se prične vojska med Samom in Franki. Mogočna armada iz cele Avstrazije se vzdigne in v treh oddelkih dere proti Samu in Venetom. Dagobert izpodbudi tudi Longobarde, da se vzdignejo proti Slovanom. Ti in Alemeni z vojvodo Krodobertom zmagajo Slovane ter mnogo vjetih odpeljejo sabo, nasproti pa so Avstrazijanci v tridnevni bitvi pri Wogatisburgu

⁵⁾ Palacky, Samo, 388. Poročila o Samu tudi nahajamo pri Anonymu: De gestis Dagoberti, in Aimoniu, katera sta vendar iz Fredegarove kionike zajemala, ravno tako je tudi Anonymus de vita st. Virgili le ono izpiseval, kar je našel v kroniki de Conv. Baj. & Carant. Ti virniki se toraj ne morajo tukaj v ozir jemati.

*) Mi pišemo po Gilferdingu: Veneti mesto: Venedi, Vinidi itd., vsaj tudi nemški zgodovinoslovci trdè, da Tacitova pisava: Veneti je pravilniša, nego Ptolomajeva: Venedi. Prestav.

popolnem potolčeni. Odslé Veneti pogostoma napadajo Turinge in sosedne župe. Vsled te pobebe se Samu podvrže sorbski knez Drvan, ki je do slé Frankom pokoren bil⁶⁾.

Temu sporočilu nasproti je Conversio. Anonym namreč pripoveduje: Za slavnega franškega kralja Dagoberta je pri Karantancih bivajoči Slovan Samo tega ljudstva knez, ki ukaže prišle Dagobertove kupčevalce pomoriti in jih oropati kraljevega denarja. Ko kralj Dagobert izvé to, razpošlje vojsko, poveljevaje naj maščujejo se za škodo, katero je njemu prizadel Samo. To izvrše njegovi poslanci storivši óne služevne kralju⁷⁾.

To izvorniki o Samu. Protislovja, katera dobivamo primerjaje oba sporočila, niso tako ne bistvena, da naj bi jih ne uvaževali. Anonym Sama značuje slovanskega rojaka, po Fredegaru pa bi bil franški deželan iz Sennonaga. Prvi ga imenuje domačega kneza, drugi kupčevalca. Ravno tako Anonym gledé vojskinega skončavanja govori proti Fredegaru, koji je veliko bliže dogodjavi. Po Fredegarovih sporočilih je Samo po polnem premagal franško vojsko, ter 35 let gospodoval neodvisno in zmagonosno proti sovražnikom, po tem pa, kar pripoveduje Conversio, bili bi Samo in Slovani premagani in Karantanija prišla v franško odvisnost.

Ker je Fredegar dogodjajem bliže od Anonyma, in zadnji govori sam proti sebi in proti utrjenim zgodovinskim dogodbam, ne sme se pač dalje popraševati, kateremu pripovedovalcu je več verjeti? Vendar nočemo vsega nepogojno govoriti za Fredegarom, kakor tudi s cela ne zametati Anonyma, predno nismo preiskali, koliko so verjetni njegovi podatki. Potem se vpraša: kak rojak in kacega stanú je Samo; katerim Slovanom je gospodoval?

Samovo rojaštvo. Po Fredegaru je Samo franški kupec iz župe Sennonago⁸⁾. O tem je že veliko dvomilo se iz veljavnih razlogov. Ne zna se, kje je ležala omenjena župa, nikjer je ni najti. Nekateri jo iščejo v Galiji, v Departementu Yonne, kjer je bila: civitas Senonum, denašnja Sens⁹⁾, ali v belgiškem Hennegau, menéči, da Sennonago je: Sonegia, Soignies; drugi pak v nemški Semnoniji t. j. v Mišenskem (Meissni)¹⁰⁾. V prvem slučaju bi Samo bil — Frank, v poslednjem — Slovan. Kakor se po vsem kaže, Samo ni bil ni-

⁶⁾ Fredegar, Cap. 48, 68, 74, 75.

⁷⁾ Juvavia, Anhang 10—11.

⁸⁾ Fredegar, cap. 48. „Samo, natione Francus, de pago Sennonago“.

⁹⁾ Palacky, Samo, 398. „Wer wird wohl vernünftiger Weise an eine so mächtige Handelsverbindung in jener Zeit zwischen zwei so entfernten, fremden und durch keine Lokalverhältnisse begünstigten Punkte denken?“

¹⁰⁾ Pelzel, Ueber Samo, Abhand. einer Privatgesellsch. in Böhm. pag. 224. misli si srbsko ves Sennonico, vendar je njegova razlaga tega imena posiljena. — Palacky, Samo, 398, Šafařík II, 418 nota 1. Muchar X., 54. Luden, Gesch. des deutsch. Volkes razlaga Sennonago z: Semnonengau z ozirom na nekdanje Semnone (rod Svabinov), ki so nekdanj stanovali kraj srednje Labe, in katere so menda Slovani si podvrgli.

kak Frank, tudi nikak Semnonec, ampak Slovan po rodu. Če tudi ga Fredegar s čisto določnimi besedami imenuje Franka, vendar je dovolj razlogov, ki po vsi naravi stvari govore zoper to, in Sama znamenjajo Slovana. Da Fredegarovi podatki očitno niso pravi, razlaga se samo po sebi. Prvič je ime Samo čisto slovansko, nikakor franško. Anonym ga izrekom imenuje Slovana (Samo nomine quidam Sclavus); „Njegove besede same ob sebi sicer nimajo nobene dokazilne moči, ali vsakako mora se jim priznavati, da pomenjajo kaj“¹¹⁾.

Drugič je razvidno, da je Samo bil pagan, kar Fredegar prav jasno daje na znanje, in kot tak je bil Slovan, ker Gallija, iz katere bi bil prišel, bila je takrat že pokristjanjena. Mora se toraj verjeti, da Fredegar bi gotovo ne bil opustil Samu očitati, da je vezal se s paganskimi Slovani, ali da je spet popaganil se¹²⁾.

Tretjič je vsled vkoreninjenega sovražstva med Franki in Slovani jedva verjetno, da bi bil Samo kot Frank Slovanom ponudil se na pomoč; pa še manj kaže, da Slovani, ki so brez dvoma imeli lastne rodbinske kneze, katerih vladostni bi gotovo ne bila trpela, da bi bili franškemu kupcu, ki je po jeziku in veri tako ostro razlikoval se od njih, izročili mu vojsko ali celo dobrovoljno postavili ga za svojega kralja. Naj se s tem ne primerja Rurik v Ruski; ta je prišel z mnogimi drugovi, nakupoval si še dolgo drugih varežkih vojščakov in moral je pač veliko let boriti se z domačini predno so povsod spoznavali ga. Sameva hiša pa je čisto slovanska, da mora celo franški poslanec obleči se slovanski, da pride k njemu¹³⁾. S tem je pa tudi odstranjen mogoči ugovor, da bi bili Slovani, v čijih deželi je Samo trgovaje podučil se o njih šegah, o jeziku in o željah njihovih, šteli ga za svojega in zbog njegove čvrstosti povzdignili ga za kralja. Nikoli bi

ne bilo pričakovati, da bi bili slovanski rodbinski starešine voljno pokorščino skazovali tujemu, sovraženemu rojaku — tako bi bili zmerom sodili ga —; pa še menja, da pri tem bi bilo kraljestvo za notranjih razporov moglo zunanjim sovražnikom vspesno braniti se. Tako pak je znotraj kraljeval mir, in Fredegar nam pripoveduje, da je Samo srečno vladal 35 let. Enako se zastoj ugovarja, češ, da Samo je slovansko ime sprejel še le pri Slovanih; to po polnem govori zoper našega časopisca. —

Četrtič je konečno vendar čudno, da razprave med Samom in Franki nič ne kažejo na Sameve poprejšne razmere, ko je še Frank bil ali podložnik franški. Če se zdi, da Fredegar s s Sikarjevimi besedami: Samo in njegov narod ima Dagobertu pokoren biti, spominja na Samovih Slovanov prejšno odvisnost od franškega kraljestva, vendar temu ni tako. Vidi se, da Fredegar sam noče trditi tega; ker one besede, kakor sam dosti jasno izreka, bila so pač: verba impropria (stultus legatus) injuncta non habuerat¹⁴⁾. Krivo je toraj, ko bi hoteli po besedah, katere Fredegar Sikariju polaga v usta, sklepati, da so Samovi Slovani poprej bili odvisni¹⁵⁾. To je tedaj razlog, da Samo ni nikakošen franški podložnik bil.

Vendar kaj hoté Fredegarjeve besede: „Samo natione Francus“ pomeniti? Pelzel jih prestavlja „franški podložnik“ za razložek od: genere Francus „rodom Frank“. Ta opomba je pomnena vredna in ne sme se po polnem pregledavati. Pelzel trdi: Samo je bil Frankovec, on je franški podložnik bil, ali nikak rojen Frank. Čudno je vsakako — in Pelzelovo mnenje precej velja —, da Fredegar le o Samu, značujoč njegovo rojstvo, pravi: „natione“, in ne tudi: „genere Francus“, ker druge krati in sicer na veliko mestih zmerom rabi zadnje poznamenjevanje¹⁶⁾. Ako pa

¹¹⁾ Palacky, Samo, 399: Man braucht nicht anzunehmen, dass der Name Samo eine kürzere Form des allerdings häufigeren Samoslav sei. Samo ist so gut Wurzelwort, als Name zugleich, der Buchstabe o ist bloss eine latinisierende Endsilbe wie bei Krok-o. Šafařík, II., 418. n. 1. Der Name Samo findet sich auch bei den Preussen und Littauern, der zweite Sohn des berühmten Preussenfürsten Widewud hiess Samo.

Pelzel 223. f. „Wer nur ein wenig in der Geschichte bewandert ist, wird wissen, dass ihre Fürsten, Herzoge oder Heerführer, ja jeder gemeine Mann einen slav. Namen hat, der in seiner Sprache etwas bedeutet, geführt hat. Dieser Gebrauch wurde bei den Slawen besonders aber in alten Zeiten heilig beobachtet und gehalten, so dass man aus dem Namen des Mannes auf seine Abkunft ganz richtig den Schluss machen konnte, er führt einen slawischen Namen, also ist er ein Slawe. Wenn nun Samo einen slawischen Namen geführt hat, so darf man gar nicht zweifeln, dass er ein Slawe gewesen.“

¹²⁾ Fredegar, cap. 48. Samo duodecim uxores ex genere Winidorum habebat. cap. 68. Sichardus dicens: Non est possibile, ut Christiani dei servi cum canibus amicitias collicare possent. Palacky, 399, Pelzel 225.

¹³⁾ Palacky, Samo 399, Fredegar c. 68. Samo nolens Sicharium videre, nec ad se cum venire permitteret; Sicharius ves:es indutus ad instar Sclavinorum cum suis ad conspectum pervenit.

¹⁴⁾ Fredegar, cap. 68. Sicharius sicut stultus legatus, verba impropria, quae injuncta non habuerat, et minas advenus Samonem loquitur, eo quod Samo et populus regni sui Dagoberti deberent servitium. — Palacky, 399. 404.

¹⁵⁾ Pelzel 231. Thatsächlich war Böhmen vor und zur Zeit Samos vom Frankenreiche unabhängig. Aus Karantanien wurde die Herrschaft der Baiern durch die Slawen und Avaren verdrängt. Jene Worte Sichars können auch nicht auf dieses Land Bezug haben. — Palacky, Samo 404. „Pfleget man etwa zu Vasallen Gesandte zu schicken?“

¹⁶⁾ Fredegar cap. 18. Quolenus genere Francus major domus palatii erat Theodorici. Cum jam Protadius genere Romanus vehementer ab omnibus in Palatio veneraretur. Enako cap. 58, 29, 34, 43 in drugod. Pelzl 224 reče v potrdenje svojega mnenja: „Diese Stelle hat die meisten Schriftsteller glauben gemacht, Samo sei ein Franke gewesen. Wenn Fredegar von gebornen Franken, Römern u. s. w. spricht, bedient er sich immer des Ausdrucks: erat genere Francus, Romanus etc., nur wenn er vom Samo spricht, natione Francus. Samo ist vermuthlich ein Soraber aus dem heutigen Meissen, einer Provinz des fränkischen Reiches; daher konnte ihn der Schriftsteller natione Francus, nicht aber genere Francus nennen, und man wird schwerlich eine andere Ursache angeben können, warum dieser Schriftsteller diesen Unterschied zwischen Samo und den andern Männern gemacht hat, wenn er ihre Abkunft angeben wollte.“

to Pelzelovo razločevanje tudi nima trdne podlage; zgoraj navedeni podatki dovolj pričajo, da je Samo rodom Slovan bil¹⁷⁾.

Kakor že omenjeno, je Samo po Pelzlu neki iz rodú Srbov, Slovanov med rudninskim pogorjem (Erzgebirge), med Labo in Salo. Nasproti pa Palacky njegovo domovino stavi v Nižezemsko. Tam so za onih časov stanovali slovanski Vilti ali Veleti, ki so že v drugi polovici II. stoletja brodarili po baltiškem in severnem morji ter v V. ali VI. stoletju naselili se na frižiskem pomorju med Reninimi strugami. Veleti imajo že za Klotara I. bojevati se s Franki ob Reni, ter rineni od Frizov in Frankov morajo se na zadnje 622, vклонiti pod poslednjih gospodstvo za Klotara in Dagoberta¹⁸⁾. „Ako je Samo, da bi odtegnil se izpod tega gospodstva, šel s svojimi spremljevalci pomagat polabskim sorodnikom, razlaga se toliko laglje, kako je on, tak dober vojščak, mogel si nakloniti Boheme, sprejeti njihove šege in ž njimi sovražiti Franke“¹⁹⁾.

Če prevdarimo, da se Samo po imenu, po svojem življenji, po svojih šegah, posebno pa po svojem sovražtvu proti Frankom ovaja Slovana, potem tudi nimamo, da ne bi sprejemali Palackyjeve misli, po kateri je Samo rodil se v denašnjem utrechtskem okraji pri Veletih, ki so 622. postali Frankom podložni, in to toliko več, ker se vjema čas, ko so ti podvrgli se Frankom in Slovani vstali proti Obrom. (Dalje prih.)

Slike iz starogrškega življenja.

(Piše prof. Maks. Pleteršnik.)

2. Gostija.

Agatonu so presojevalci tragedij, ki so se o dijonijskih praznikih predstavljale, prvo darilo prisodili. Ker je bil bogat mož, je hotel svojo zmago z dostojno gostijo slaviti, na katero je razun udov tragičnega kora tudi mnogo prijateljev povabil. Navadno mu je žena s svojimi sužnjicami obed pripravljala, takrat pa je sam šel na trg in si najel enega teh kuhinjskih mojstrov, ki so se tam za pripravljanje večjih pojedin ponujali. Prav vesel je bil, da je dobil Sicilijanca, kajti sicilijanski kuharji so najboljše sloveli.

¹⁷⁾ Palacky, 400 opazuje pri Fredegarjevih besedah o rojstvu Samovem sledeče: Fredegars Bericht von Samos Herkunft gehört unter die historischen Märchen, wie sie von den meisten Gründern grosser Reiche erzählt werden. Die Volkssagen wollen es, dass ausserordentliche Männer auf ausserordentlichem Wege zur Macht gelangen. Fredegar gefällt sich aber überhaupt in detaillirter Schilderung seiner geschichtlichen Personen, und es wird nicht zu entscheiden sein, was daran der Geschichte und was daran der Fantasie des Chronisten angehört. Ein dunkles Gerücht von Samos Herkunft kam ihm zu Ohren, vielleicht brachte er den Namen mit dem fränkischen Semno oder Senno in Verbindung, und wurde dadurch auf den pagus Sennonagus geleitet. Die Tüchtigkeit Samos machte den auf sein Volk stolzen Chronisten umsomehr geneigt, ihn für einen Stammgenossen zu halten.

¹⁸⁾ Palacky, Gesch. Böhm. I., 76. — Šafařík II., 552—572.

¹⁹⁾ Palacky, ravno tam 76 in 77.

Zadnji solnčni žarki so zalesketali gori na atenskem gradu velikanskemu kipu boginjeAtene na zlatem čeladnem čopu, potem na zlati sulični osti, in hitro se je začelo mračiti. Hišna vrata pri Agatonu nocoj niso, kakor po navadi, zaprta; na pragu stoji vratar in pričakuje goste. Prvi, ki se prikažejo, so Korevti. Ko jih služabnik napove, izgine hitro gospodinja, ki se je dozdej z gospodarjem pogovarjala, skozi zadnja vrata v ženski oddelek hiše. Potem začnejo prihajati povabljeni prijatelji, vsi v praznični obleki, gredé iz kopališča, kjer so se navlašč za gostijo osnažili in pomazilili in s kopeljo ob enem poskrbeli, da jim bode pri pojedini dobro dišalo. Agaton jih prijazno sprejema pred sobami v stebrovni lopi, ki obdaje dvorišče od vseh štirih strani. Na desni strani je zagrinjalo pred vhodom v veliko dvorano na stran potegneno. Vidiijo se notri priprave za gostijo. Ob treh stenah stoje zaporedom ležišča, z mehкими blazinami na koncéh proti sredi obrnenih, vsa pokrita krasnimi pisanimi prti. V sredi dvorane med ležišči stoji dvoje precej visokih stajal s svetilnicama, v kotu pa je obilo razne posode. Kmalu povabi Agaton svoje goste v dvorano in jim odkaže mesta, po dvema na vsakem ležišči. Sužnjim pa ukaže, naj gostom odvežejo podplate, ali izujejo črevljičke, potem pa noge umijejo. Kako so se začudili možaki, ko se jim je v srebrne sklede iz srebrnih, lepo izdelanih roček ne čista voda, kakor je bila sicer navada, ampak vino pomešano s prijetnimi dišavami na noge bilo! Pa Agaton je bil bogat in denašnji dan eden naj lepših v njegovem življenji, torej si je že smel dovoliti to potrato.

Zdaj se gostje vležejo na odkazana mesta, ter se z levimi komolci naslone na blazine. Sužnji prineso vode in jo v srebrne posode gostom na roke vlivajo, da si jih umijejo, in drugi jim podajajo prtiče, da se va-nje obrišejo. Nato prineso nizke mizice, jih postavijo pred ležišča, razdele srebrne žlice — vilice in nožev Grki pri jedi niso rabili, — razstavijo po mizah lično spletene jerbaške, polne majhnih hlečkov kruha in začno nanašati jedi, gostje pa po njih iztezati roke. Spodobno z dvema prstoma prijemajo kosce, jih namačejo, če je treba, v umake, in če so si pri tem poslu prste pomazali, jih brišejo s kruhovo mečo.

Niso še bili prvih koscev prav použili, ko se zasliši glasno trkanje na velika vrata. Vratar pride naznanjat, da znani šalivec Filip zunaj čaka, preskrbljen z vsem, kar mu je treba, da se enkrat pri bogati mizi zastonj najé. „Kaj menite“, reče hišni gospodar, „saj vendar ne bi bilo prav, da bi mu vrata pokazali; pustimo ga noter“. Pa ni ga bilo treba klicati, že je stal pri vratih dvorane in se začel šalivo predstavljati in ponujati za tovariša slavnemu društvu. Agaton mu odkaže prostor na ležišči, na katerem je le en gost ležal, in lačna para, ki sicer, če ga kdo povabil ni, dostikrat kruha in „madze“*) s čebuljem ali česnom

*) Nekaka raznotero pripravljena ječmenova kaša, najnavadnija jed prostega Grka.

ni imel, je nicoj se mastil z jeguljami iz kopajskega jezera in drugimi izvrstnimi ribami, z raznimi pečenkami in oblizki, ki si jih je izmislila sicilijanska kuharska umetnost. Svojo srečo je skušal zaslužiti s slanimi in neslanimi šegavostmi, še bolj pa s tem, da je smehljaje požiral vse posmehovanje in zasramovanje, ki je od vseh strani na njega letelo. Ponosnost je bila lastnost, katere ni poznal; namen mu je bil le želodec si prav prijetno napolniti, in ta namen je tako popolnem dosegel, da je na zadnje trebuh si glade rekell: „To je bila beotska a ne atiška pojedina“, ter je zagotovil Agatona, da on celo nič nima proti temu, da se gledé obeda oddaljuje od sloveče zmernosti nekdanjih Atenčanov.

Pojedina je bila kmalu pri kraji. Atenčanu je bila glavna reč popivanje, ki je še le potem prišlo na vrsto; kajti pri obedu ni bila navada piti. Ko nikdo ni več jedel, je Agaton pomignil služabnikom, da so odnesli mize in pomeli kosti in ostanke, ki so jih gosti kar pod mize metali; potem so zopet gostom prinesli vode in nekakega blagodišečega mila, da so si roke dobro osnažili. Zdaj razdelé sužnji vence iz mirtovih vejic, katerim so bile vejolice vpletene, z njih pa so viseli pisani trakovi — Agaton si je za ta večer na trgu posebno lepih naročil —; prinesejo tudi blagodišečega mazila v ličnih škatljicah, da se je prijetna vonjava razširjala po dvorani. Ko je vse pripravljeno, ukaže gospodar iz posebne srebrne ročke v posebno čašo natočiti čistega vina; slovesno jo vzdignivši in izrekši besede: „na čast dobremu duhu“ nekaj kapljic na tla izlije, nekoliko pijače pokusi, ter jo potem sosedu na desno izroči, da ravno tako stori. Tako roma čaša okrog, dokler vsi ne odpravijo te pitne daritve, katero dve deklici, ki ste bili malo prej v dvorano stopili, z resnobnimi glasovi na piščali spremljate. Po daritvi zapojejo hvalno pesem, sužnji pa pripravijo vode in vina v velikih posodah in postavijo na svoje mesto umetno izdelani „krater“, velik vrč, v katerem se ima vino z vodo zmešati; potem prinesejo zopet mizice in jih napolnijo z različnim sadjem, s sirom in medom, s hlebčki s soljo potresenimi in enakimi rečmi; tudi se niso smele pogrešati lične solnice, v katere so z enim prstom po sol segali, da so si ž njo poleg onih prigrizkov žejo izbujali. Zdaj gospodar vpraša svoje goste: „Po kaki postavi hočemo piti? Ali naj vsak pije kakor mu drago?“ Pa vsi zahtevajo, naj se postavi „stola ravnatelj“ (symposiarchos). Ko ukaže Agaton, kostke prinesiti, naj bi najsrečnejši met določil, kdo bode imel to čast, se jih nekaj oglasi, da se naj rajše izvoli, češ da bi sicer kak pretrezen človek ali celo neslani

Filip mogel na to mesto priti. Tako so se zedinili, da jim bode za stola ravnatelja Glavkon, dober prijatelj Agatonov, ki je jako izurjen bil v ravnaji gostij. Ko ta prevzame novo čast, z važnim obrazom ukaže dečkom, ki so stali pri vrčih naj dobro mešajo pijačo, in sicer, ker je takrat Agaton jim privoščil temnorudeče močne kapljice iz Hijskih vinogradov, naj vzamejo dva dela vode in en del vina; pridenejo naj tudi čistega snega, da bo pijača črstva.

Dalje ukaže najprej majhne čaše okolo dati in večje prihraniti za poznejši čas, eno veliko pa pripraviti za tiste, ki bodo morali kazen piti. Dečki store kakor jim je zapovedano. Ko so z zajemačo iz Kratera gostom čaše napolnili, vzdigne Glavkon svojo čašo, napije: „Zevsu rešitelju“ in izlivši nekoliko na tla izpije, drugi pa store po njegovem izgledu.

Zdaj se je začela občna veselost; napitnice ki so si jih po vrsti napivali, uganke, ki so si jih dajali, druge naloge, katere je posameznikom dajal stola ravnatelj, vrstile so se s kratkimi pesmicami, katere so posamesni gosti na liro brenkaje peli; vmes ste jim pa tudi deklici kakšno na piščali zapiskali. Nekateri so želeli tudi igrati s kostkami in deščicami (nekakov „šah“); pa Agaton, vedoč da igra rada prepir rodi, jim je vedel to željo iz glave izbiti. Ko so bili že prav dobre volje, pride neki mož z mladim dečkom in deklico, ki sta kazala svojo izurjenost v plesni umetnosti, in tudi prizore iz mitičnih povesti predstavljala. Ko so se jih nagledali, ukaže stola ravnatelj še „kóttabos“ prinesiti. „Da, da, kottabos, kottabos!“ veselo zadoni vsem iz ust. Služabniki prinesejo nekako tehtnico z eno, visečo škodelico, pod katero je bila neka pozlačena podoba „Manes“ imenovana. Skušali so zdaj iz svojih čaš od strani nekoliko vina v škodelo tako vreči, da bi se nagnila in na podobo trknivši zazvenela. Pozneje so pa Manesa v posodo z vodo napolnjeno postavili pod škodelo in iz polnih čaš začeli vino štrkati vanjo; pa zdaj je bilo že teže, škodelo tako nagniti, da je nekoliko pod vodo skritemu možičku na glavo trčila. Drugi pa so si dali prinesiti škafo vode, po kateri so prazne škodelice plavale; vanje so od strani metali vino in je tako potapljali.

Napivši in naveselivši se so nekateri gostje začeli odhajati, spremljani od sužnjev, ki so jim z bakljami domu svetili; nekateri pa so se zarotili, da ne gredo, predno ne bode vrč, ki so ga bili dečki ravno zopet napolnili, izpraznen. Tako so še dolgo v noč pili, in ko so se domu zibali so imeli sužnji velik križ z njimi.

Oddel za slovstvo in umetnost.

Valentin Mandelc.

Prineski za jegovi životopis, nabral Davorin Trstenjak.

Politični prevrat leta 1848. je vzbudil tudi novo delavnost na našem slovstvenem polji. Usta-

novili so se politični in beletristični časniki, in prikazali tudi drugi razni plodovi slovenskega duha. Ona doba nam je rodila izvrstne rodoljube in pisatelje, kakor so postavim: Dr. Razlag, M. Cigale, dr. Toman, Božidar Raič in več drugih;

— žalibog, da je politična reakcija in germanizavajoči zistem, ki je nastopil po zatretji politične svobode, začel sila zavirati krepkega duha slovenskega.

Ponižen mož, a navdehnjen gorečim rodoljubjem, požrtvovalen, kakor malokateri, je v oni dobi ustanovil čedna časnika, in okoli ju zbiral mlade dušne moči. Ta mož je bil naš prezgoda umrli A. Janežič s svojima časnikoma: „Slov. Bčela“ in „Glasnik“. V jima so našli mladi pisatelji svojo „areno“, in ako ne bi imeli Janežica, težko bi tudi imeli marsikaterega slov. pisatelja, ki sedaj marljivo obdelujejo slovstveno naše polje. Novejši pisatelji slovenski, kakor: Dr. Krek, Erjavec, Tušek, Cegnar, Stritar, Levstik, Š. Jenko in dosti drugih so začneli svoje dušne moči vaditi v Glasniku, in tudi pisatelj, katerega nam je nevsmilena smrt prezgoda vzela, je svoje prve literarne moči poskusil v Janežičevem Glasniku. Mi smo prvokrat nadepolnega mladeniča, takrat še dijaka, spoznali leta 1858 v Bledu, in kratki pogovori, ki smo jih z njim imeli, so nam bile priče jegovega bistrega duha, blagega srca, in dobrega ukusa. Nismo takrat mislili, da mi mu bodedo mogli pisati nekrolog. Storimo to delo patriotične pietete s težkim srcem, a tudi nekoliko plašljivo, ker poznali smo premalo rajncega rodoljuba, pa ker smo zastoj čakali, da bi nam eden njegovih vrstnikov součencev in osebnih prijateljev spisal za „Zoro“ jegov životopis, lotili smo se sami tega posla po pomočnikih, ki sta nam jih izročila rajncega prečestiti brat: Anton, sedaj kaplan v Škofji Loki, in prijatelj rajncega: vili slov. rodoljub P. Graselli, katerima pri tej priložnosti za priobčene podatke presrečno hvalo izrekamo.

Med rokopisi rajnega Valentina Mandelca, najšel se je tudi v nemškem jeziku spisani „curriculum vitae“, katerega je sam sestavil in predložil ministerstvu, ko je prosil za službo javnega učitelja. Ta je tako naivno, odkritosrečno in s tako srčnim humorom pisan, da nam lepo pojasnuje rajnega otročja in mladeničeva leta, in ves pot jegovega izobraževanja. Mi ga podajamo našim čestitim bralcem v nemškem izvoru, ker najboljša prestava ne bi izraževala tako zvesto Mandelčevega čutenja in mišljenja, kakor se vse to bere v originalu. Glasi se tako-le:

„Geboren wurde ich zu Krainburg in Krain am 16. Februar 1837. Mein Vater, der das Sattlerhandwerk betrieb, hatte zwar kein Vermögen, aber sein Verdienst genügte dem Bedarfe der Familie, ja er erübrigte auch noch so viel, dass er, als ich ungefähr acht Jahre zählte, ein kleines Haus kaufte, das meine Mutter und meine Geschwister noch gegenwärtig bewohnen; ihn selbst hat schon längst ein kühles Grab. Was ich als Kind getrieben, davon wüsste ich wenig zu berichten, ich werde wohl viel geweint und viel gelacht haben, wie jedes andere Kind. Den Anfang des Schulbesuches haben wohl wenige in der Weise gemacht, wie dies mir geschehen ist, darum will ich den Vorfall erzählen. In der Herbstzeit hatten

mich die Aeltern zu meiner Grossmutter in das Dorf Laufen (Ljubno na Gorenskem) gegeben, wo ich meine Lust am Obste auslassen sollte. Da mich jedoch die Grossmutter gerne lange Zeit bei sich behalten hätte, schickte sie mich ohne Wissen meiner Aeltern in die Schule. Doch der Onkel, der mich das erste Mal dahin führte, hatte sein Kreuz mit mir. Die Leute hatten mir haarsträubende Geschichten von der Schule vorgezählt, unter andern besonders als Schulregel hervorgehoben, dass jeder Schüler die ersten drei Tage in einer tiefen finstern Kammer auf Todtengeliebenen kniend zubringen müsste, so dass ich, mit dem Onkel in die Nähe des gefürchteten Schulhauses angekommen nichts besseres zu thun wusste, als über Hals und Kopf davonzulaufen. Ich rannte tief in den nahen Wald und verirrte mich vollständig. Da ich keinen Ausgang wusste, auch den rechten, der mich nach Hause geführt hätte, zu finden fürchtete, blieb ich den Tag über, — ich war gegen neun Uhr Morgens entflohen — im Gehölze, jedoch in ziemlich ruhiger Verfassung. Erst als ich die Sonne nicht mehr sah, und es um mich zu dunkeln anfang, begann meine Angst zu wachsen und die Todtengeliebenen spukten fürchterlich in meinem Kopfe; auch hungerte es mich, und der Frost machte mich zittern, denn es war in den letzten Tagen des Oktober. Wäre ich nicht ein Kind gewesen, ich hätte in jener Nacht wohl schwerlich ein Auge zugeedrückt, so aber schlief ich im Ufersande eines Baches, welchen Ort ich mir wegen des grössern Lichtes ausgewählt hatte, bis zum hellen Morgen. Ein unbekannter Mann weckte mich auf; es war der Gemeindegirt eines mir ganz fremden Dorfes, der mich, nachdem er mich mit Brot weidlich gesättiget, durch einen Burschen nach Hause bringen liess, wo es unterdessen nicht besonders angenehm zugegangen sein muss. Den folgenden Tag musste ich wieder zur Schule, aber der Onkel hielt mich tüchtig bei der Hand. So habe ich meine Musenfahrt mit einem ziemlich romantischen Spaziergang eingeleitet. — Ein Jahr blieb ich in Laufen, die weitem Normalklassen vollendete ich in Krainburg. Da ich erst 9 Jahre zählte, liessen mich die Aeltern nicht gerne vom Hause, daher wiederholte ich die letzte Normalklasse. Im Jahre 1847 trat ich in die I. Gymkl. zu Laibach ein. Bevor ich den ersten Kurs der II. Gymkl. beendet hatte, starb mir der Vater eines plötzlichen Todes. Es war für mich ein harter Schlag. Ich vollendete noch das erste Semester, dann aber erklärte mir die Mutter, die schon selbst mit meinen Geschwistern Noth litt, sie könne nicht das Geringste mehr für mich thun, ich solle aus der Schule austreten. Aber dieser Gedanke wollte mir nicht behagen, ich machte mich wieder auf den Weg nach Laibach, suchte meine frühere Wohnung auf, quartirte mich ein, verschwieg aber sorgfältig, dass meine Mutter kein Geld habe. Als es zur Zahlung kam, musste ich klagen, bitten, trösten, die Geduld spannen, endlich aber dennoch laufen. In der neuen Wohnung gieng es ebenso. Ich brachte so anderthalb Jahre

in einer Weise zu, wie ich sie meinem bösesten Feinde nicht anwünschen könnte. Mit dem Beginn der IV. Gymkl. kam ich zu einer unbemittelten Handwerkerfamilie, als Lehrer von 2 kleinen Knaben gegen Verpflegung ohne weitere Bezahlung. Ein Kaufmann hatte sich meiner erbarmt und mir auf mein Bitten Stoff für eine Kleidung gegen spätere Bezahlung gegeben. Mein früherer Anzug war in Stücke gegangen. Ich war nun übergelukkig, abgerechnet die Angst, die ich in der ersten Zeit hatte, als ich Unterricht gab, ich war erst 14 Jahre alt, also Kind und Hofmeister zugleich, wie ich denn auch bisweilen die Rollen in keiner besonders rühmlichen Weise vertauschte. In der V. Gymkl. verblieb ich daselbst, verdiente auch ein Paar Gulden monatlich. In der VI. Gymkl. gab ich viele Stunden Unterricht, bekam übrigens ein Stipendium von 32 fl. so dass ich anfangen konnte, die Schulden aus meiner II. und III. Gymkl. zu begleichen, was mir indessen erst in der VII. vollkommen gelang. In der VIII. verdiente ich so viel, dass ich ein ordentliches Stümchen für die Reise nach Wien bei Seite legen zu können hoffte. Aber eine 6 wöchentliche gefährliche Brustkrankheit, die mich schon in der VII. Klasse einmal heimgesucht hatte, und an deren Nachwehen ich das ganze erste Jahr meiner Universitätszeit litt, wie ich denn auch gegenwärtig noch Brustschwach bin, machte einen bedeutenden Strich durch meine Rechnung. Ich hatte mir beinahe nichts als das Reisegeld erspart. Wie viel Geld ich hätte, sagte ich Niemanden, denn ich hätte zu viel Kopfschütteln gesehen und der Mutter unnütze Sorgen gemacht. Mit einigen Kreuzern stand ich nun allein und unbekannt in der grossen Stadt über 60 Meilen weit von meiner Heimat. Ich hatte von Kindheit auf manches bittere erfahren, aber so knapp war es mir noch nie um's Herz gewesen. Wohl hatte ich aus Laibach 2 Empfehlungsbriefe mitgenommen, da ich aber eine Visitation befürchtete, steckte ich die versiegelten Schreiben unter meine Weste und verlor sie. Zum Glücke wusste ich noch eine der beiden Adressen, ich ging zu dem Manne mich selbst zu empfehlen, und das Glück begleitete mich. Nach dem Massstabe meiner geringen Forderungen richteten wir die Sache zu meiner Zufriedenheit aus. So brachte ich anderthalb Jahre in ziemlich trauriger Weise zu, aber ich war zufrieden. Gegen das Ende des zweiten Jahres bekam ich ein Knaff'sches Universitätsstipendium, für das ich zu Anfang des Jahres eingekommen bin. Wäre meine Lage eine gute gewesen, dass ich nicht jenes Geld als den einzigen Schmerzensbefreier angesehen hätte, ich würde vergessen haben, dass ich eine Bittschrift geschrieben, und der Gruss der schönen 150 fl. hatten mich staunen gemacht. Zu Anfang des dritten Jahres wurden zu meiner Existenzfrage ein Paar weitere Fragezeichen gesetzt. Da war es, dass ich erfuhr, man könne eine Staatsunterstützung ohne spezielle Protection und Empfehlung von Seiten einer dem h. Ministerium nahestehenden Person und ohne sich

für italienische Gymnasien zu verpflichten, bloss durch gütige Empfehlung der H. Professoren erlangen. Es ist beinahe lächerlich diess geschehen zu müssen, aber mir war es nun so geschehen, da ich bei meiner grundsätzlichen Abneigung gegen ausgedehnte Bekantschaften und sogenannten Freundschaften nur mit einigen wenigen Mitschülern aus den Gymnasialjahren Umgang pflog und auf diesen Gegenstand als einen selbstverständlichen gar nicht zu sprechen kam. — Im Dezember nun bekam ich auf die gütige Empfehlung meiner Professoren eine ausserordentliche Staatsunterstützung, deren Genuss mir in der Folge bis zum Sept. 1859. verlängert wurde. — Das waren in ihren allgemeinsten Zügen die materiellen Freuden und Leiden auf meiner Studienbahn. (Konec prih.)

Slovenskim pisateljem in prijateljem slovenskega slovstva!

Da bi slovenski pisatelji imeli duševno središče, katero bi jim dajalo priliko o raznih pisateljskih zadevah se sporazumevati, (posebno primerno deliti delo med delalce) in da bi o pravem času podeljene podpore na slovstvenem polji že delajoče zmožne moči vzdrževale in krepčale pa tudi novih pridobivale, se je ustanovilo slov. pisateljsko društvo. Vspešnega delovanja se je pa od njega le nadjati, ako se obilno število posebno podpornih udov v njem zbere. Mecenatov slovenskih ni; tedaj mora ves narod prevzeti pokroviteljstvo pisateljskega društva.

Zato se vabijo vsi slovenski pisatelji in vsi rodoljubi, katerim je mar za razcvet slovenskega slovstva, naj pristopijo v obilnem številu mlademu društvu. Doneske in oglase sprejemajo gg. poverjeniki in pa g. denarničar.

Ljubljana, 10. julija 1872.

Odbor „društva slovenskih pisateljev“:

Dav. Trstenjak, predsednik; Dr. Razlag R., podpredsednik; M. Pleteršnik, tajnik; Dr. Vošnjak J., denarničar; Fr. Erjavec, J. Jurčič, J. Nolli, J. Ogrinec, Dr. V. Zarnik, odborniki.

Poverjeništvo za pisateljsko društvo so blagovolili prevzeti gg. prof. Dr. Krek, v Gradcu; F. Kapus, v Celji; Fr. Rapoc, v Mariboru; Dr. Gregorič A., v Ptuj; L. Einspieler, v Celoveu; Dr. Mencinger, v Kranji; H. Žark, na Krškem; Fr. Hren, v Begnjah; prof. Fr. Erjavec, v Gorici; prof. Jesenko, v Trstu.

Listnica opravištva: Dijaki, kateri med šolskimi počitnicami žele list na dom dobivati, naj izvolijo poslati svoje dotične adrese do 10. avg.